

СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ КАРДІОХІРУРГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

*Г. В. Лещенко, доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики та перекладу,
Черкаський державний технологічний університет
(Черкаси, Україна)*

e-mail: h.leshchenko@chdtu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5316-0628>

Статтю присвячено дослідженню структурно-семантичних особливостей утворення та перекладу англомовних багатокomпонентних кардіохірургічних термінів. Актуальність роботи зумовлена активним розвитком кардіохірургії, зростанням кількості спеціалізованих термінів і необхідністю їх адекватного перекладу українською мовою для забезпечення точності фахової комунікації. Метою дослідження є аналіз моделей утворення багатокomпонентних кардіохірургічних термінів та визначення основних способів їх перекладу українською мовою. Матеріалом дослідження слугували англомовні кардіохірургічні терміни, відібрані методом суцільної вибірки зі спеціалізованих медичних словників і довідкових джерел. У роботі використано методи структурно-семантичного та перекладознавчого аналізу.

Установлено, що значну частину кардіохірургічної термінології становлять багатокomпонентні терміни, утворені синтаксичним способом. Найбільш продуктивними виявилися моделі Adj + N, N₁ + N₂ та N₁ + N₂ + N₃, які забезпечують уточнення родового поняття шляхом послідовної конкретизації його ознак. Виявлено, що багатокomпонентні терміни формуються переважно шляхом ускладнення двокомпонентних конструкцій через додавання уточнювальних складників. Проаналізовано основні способи перекладу таких термінів, зокрема передавання залежного компонента формою родового відмінка, трансформацію іменникового означення в прикметникове та використання повних структурних відповідників. Результати дослідження засвідчили високу продуктивність синтаксичного способу творення кардіохірургічних термінів та необхідність їх уніфікованого перекладу. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розширенням корпусу термінів та аналізом їхнього функціонування у фахових медичних текстах.

***Ключові слова:** кардіохірургічна термінологія, багатокomпонентні терміни, медична термінологія, термінотворення, переклад термінів, синтаксичні моделі, англомовна термінологія.*

Актуальність дослідження. Термінознавство як галузь лінгвістичних досліджень зосереджена на аналізі терміносистем мови, закономірностей їхньої організації, процесів формування термінів, а також проблем кодифікації і впорядкування спеціальної лексики та встановлення відповідників між термінами різних мов. У межах цієї дисципліни окреслено широке коло наукових питань, що потребують подальшого дослідження. Серед них – визначення основних характеристик термінів і вимог до них, з'ясування їхнього місця та ролі в структурі терміносистем, дослідження їхньої будови і функціональної специфіки, виявлення та систематизація способів і механізмів термінотворення. Крім того, актуальними залишаються питання впорядкування термінів у межах окремих галузевих систем, аналіз процесів запозичення й адаптації термінологічних одиниць, визначення принципів мовної уніфікації термінів.

Медична термінологія функціонує як спеціалізований різновид фахової мови, яким послуговуються представники різних галузей медицини – від клініцистів до дослідників. Вона підпорядкована загальним принципам наукової терміносистеми, серед яких ключовими є однозначність (усунення багатозначності), об'єктивність, точність у відтворенні сутності явищ і процесів, а також стилістична нейтральність.

Водночас медична терміносистема має низку специфічних рис, зумовлених практичною спрямованістю медицини. Терміни, окрім номінативної, виконують також діагностичну та комунікативну функції: вони дають змогу чітко локалізувати патологічний процес, окреслити характер порушення (функціонального чи структурного), а також

визначити необхідні діагностичні або терапевтичні втручання. Крім того, медична термінологія активно розвивається під впливом науково-технічного прогресу, інтегруючи нові поняття з галузей генетики, біотехнологій та фармакології, що вимагає її постійної стандартизації та уніфікації на міжнародному рівні.

У цьому контексті особливої уваги потребує кардіохірургічна термінологія як підсистема медичної лексики, для якої характерний високий рівень спеціалізації, складна структура термінів та значна кількість запозичень, передусім з англійської мови. Активний розвиток кардіохірургії, упровадження інноваційних методів діагностики й оперативного втручання, а також очевидне домінування англомовного наукового дискурсу у сфері медицини зумовлюють інтенсивне поповнення медичної терміносистеми новими одиницями, що потребують адекватного лінгвістичного опису. У зв'язку з цим постає необхідність дослідження структурно-семантичних особливостей англомовних кардіохірургічних термінів, а також способів їх утворення.

Не менш актуальною є проблема перекладу таких термінів українською мовою, оскільки вона пов'язана з труднощами відтворення їхньої семантичної точності, структурної організації та функціонального призначення. Варіативність перекладацьких рішень, наявність синонімічних відповідників, а також потреба в уніфікації термінології в медичному дискурсі зумовлюють необхідність комплексного аналізу перекладацьких стратегій і прийомів. Дослідження специфіки утворення та перекладу англомовних кардіохірургічних термінів сприяє розвитку термінознавства та забезпечує ефективну міжмовну професійну комунікацію у сфері медицини.

Аналіз останніх публікацій. Важливість окресленої проблематики зумовлена потребою аналізу й вивчення термінологічних лексичних одиниць як специфічного мовного явища в сучасних мовах. Питанням утворення, функціонування і перекладу термінів присвячено роботи Л. П. Білозерської, Н. В. Возненко і С. В. Радецької, М. О. Вакулєнка, О. С. Дьякова, Т. Р. Кияка і З. Б. Куделько, В. І. Карабана, І. В. Корунця, Т. І. Панько, І. М. Кочан і Г. П. Мацюк та ін. Різноманітні аспекти медичної термінології розглянуто в численних статтях та окремих роботах вітчизняних і зарубіжних мовознавців та перекладознавців, зокрема А. В. Боцмана, С. В. Вострової, Г. Даліаніса, І. Я. Заліпської, О. С. Ісаєвої, Г. Ковач, Д. Ю. Сизонова та ін.

Попри значну кількість праць, присвячених загальним проблемам медичної термінології та перекладу фахової лексики, аналіз наукових джерел засвідчує відсутність системних досліджень, спрямованих саме на кардіохірургічну терміносистему. Наявні розвідки здебільшого зосереджені на широких питаннях медичної термінології або окремих її підсистемах (клінічній, фармакологічній, анатомічній), тоді як кардіохірургічна лексика висвітлена фрагментарно або побіжно. Це зумовлює потребу в спеціалізованому дослідженні, яке б ураховувало структурно-семантичну складність, динамічність і високий рівень інтернаціоналізації цієї терміносистеми.

Крім того, для сучасного етапу розвитку термінознавства характерний перехід від загальних описів до детального вивчення галузевих і підгалузевих терміносистем, що дає змогу виявити специфічні моделі термінотворення, закономірності функціонування та особливості перекладу в межах окремих сфер знань. Кардіохірургія як високотехнологічна галузь медицини, що активно розвивається, потребує особливої уваги з огляду на точність професійної комунікації та стандартизацію термінів. Відтак дослідження кардіохірургічної термінології є важливим кроком до поглиблення теоретичних засад термінознавства та вдосконалення практики перекладу спеціалізованих текстів.

Метою нашого дослідження є аналіз структурно-семантичних особливостей утворення англомовних багатокомпонентних кардіохірургічних термінів, визначення продуктивних синтаксичних моделей їх формування, а також виявлення основних способів і стратегій перекладу таких термінів українською мовою.

Матеріали і методи дослідження. Матеріалом дослідження слугували 210 англомовних кардіохірургічних термінів, відібраних методом суцільної вибірки зі словника *Dorland's Illustrated Medical Dictionary*, а також спеціалізованих медичних довідкових

джерел. У роботі також використано методи структурно-семантичного аналізу (для визначення моделей утворення багатокomпонентних термінів) та перекладознавчого аналізу (для дослідження способів відтворення термінів українською мовою).

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасне термінознавство кваліфікує *термін* як «мовний знак», що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки (В. І. Карабан) [3, с. 315]; «слово чи словесний комплекс», що позначає спеціальне поняття певної структурованої галузі знань і функціонує у взаємозв'язку з іншими одиницями цієї терміносистеми, утворюючи разом із ними замкнену систему, для якої характерні висока інформативність, точність та експресивна нейтральність (І. С. Квитко) [див. 1, с. 17–18]; «спеціальні слова», які актуалізують своє значення у фаховій комунікації (М. Д. Степанова, І. І. Чернишова) [див. там само, с. 18]. У нашому дослідженні ми послуговуємося визначенням М. О. Вакуленка, який під *терміном* розуміє одиницю лексичного рівня (слово або словосполучення), яка іменує певне поняття у відповідній сфері людської діяльності, формує функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) компонентом термінологічного фонду [2, с. 24].

На думку одного з основоположників теорії термінознавства Д. С. Лотте, термін може існувати лише як елемент *терміносистеми*, що витлумачена як упорядкована сукупність термінів, які адекватно висловлюють систему понять теорії, що описують спеціальну сферу людських знань чи діяльності [див. 1, с. 19]. Сьогодні когнітивне термінознавство пропонує ширший підхід, згідно з яким терміни постають не лише елементами окремої терміносистеми, а й засобами вербалізації відповідної концептуальної сфери. Із цих позицій терміносистема визначається як «сукупність термінів, що свідомо конструюється та виявляється за посередництвом категоризованої і концептуалізованої інформації на основі логіко-понятійних, когнітивно-мовних, дискурсивних та власне термінологічних вимог» [див. 6, с. 208].

Терміносистема конкретної галузі знань або діяльності відображає спосіб, у який фахівець осмислює та структурує відповідний фрагмент дійсності: виокремлює його складники, відносить їх до певних категорій і впорядковує відповідно до професійної картини світу, вирізняючи при цьому найбільш релевантні та значущі елементи наукової, технічної чи професійної сфери. У зв'язку з цим значну увагу дослідників нині привертають когнітивні засади становлення та розвитку галузевих терміносистем. Особливе місце в межах галузевого термінознавства посідають терміносистеми прикладних сфер, зокрема медична термінологія.

Медичну термінологію розглядають як сукупність понять, що відображають стани й процеси людського організму, різноманітні захворювання та їхню симптоматику, способи діагностики, профілактики й лікування, а також назви медичної техніки, лікарських препаратів та інших пов'язаних об'єктів [5, с. 52]. Зважаючи на значний обсяг медичної терміносистеми, українська дослідниця І. Я. Заліпська пропонує вирізнити п'ять груп термінів (із подальшим поділом на тематичні підгрупи): анатомічні медичні терміни, клінічні медичні терміни, терміни на позначення назв захворювань, стоматологічні терміни та фармацевтичні терміни [7, с. 66–70].

Стосовно структури сучасної медичної термінології, то вона охоплює різні структурні типи одиниць, серед яких виокремлюють терміни-слова, терміни-композиції та терміни-словосполучення (див., напр., класифікацію А. Я. Коваленка [4]).

Відомо, що термінологічною одиницею може слугувати слово загальноживаної мови, яке набуває спеціалізованого значення, чітко співвіднесеного з певним науковим поняттям і відмежованого від загальномовного змісту, наприклад: *stent* (стент), *graft* (трансплантат), *shunt* (шунт).

Терміни-композиції, поєднуючи в межах одного слова кілька основ, дають змогу комплексно характеризувати об'єкти чи процеси за кількома ознаками, наприклад: *coronariosclerosis* (коронаросклероз), *angioplasty* (ангіопластика), *cardiothoracic* (кардіоторакальний), *cardiomyopathy* (кардіоміопатія).

Розвиток й ускладнення медичної терміносистеми, а також її поповнення одиницями суміжних галузей і загальноживаною лексикою зумовлюють необхідність уточнення термінів-слів шляхом додавання конкретизувальних компонентів, лексико-граматичних трансформацій та експлікації значення у формі словосполучень, наприклад: *cardiac catheterization* (катетеризація серця), *heart sarcoma* (саркома серця), *coronary artery stenosis* (стеноз коронарної артерії), *left ventricular hypertrophy* (гіпертрофія лівого шлуночка).

У більшості випадків терміни-словосполучення складаються з компонентів, кожен із яких має самостійне значення та функціонує поза межами конкретного поєднання, наприклад: *coronary artery* (коронарна артерія), *cardiac asthma* (серцева астма), *aortic valve* (аортальний клапан), *cardiac output* (серцевий викид).

Водночас існують терміни, у яких значення формується лише в межах цілісного поєднання, і вирізнення окремих семантичних компонентів без втрати змісту є проблематичним. Наприклад: *heart block* – атріовентрикулярна блокада, *mitral valve* – мітральний клапан, *sinus rhythm* – синусовий ритм.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є багатокомпонентні кардіохірургічні терміни, ми зосередимося на аналізі творення, функціонування та специфіки перекладу саме термінів-словосполучень.

Терміни-словосполучення постають одним із головних способів термінологічної номінації, оскільки саме вони відображають складну структурну організацію відповідної галузі знань. У медичній терміносистемі (зокрема, кардіохірургії) цей спосіб творення термінологічних одиниць доволі високу продуктивність. Такі одиниці дають змогу визначити місце поняття серед споріднених явищ і водночас уточнити його специфічні ознаки. Важливою рисою термінів-словосполучень є їхня відтворюваність у професійному мовленні для позначення чітко окресленого спеціального поняття.

Для **двокомпонентних** конструкцій найбільш типовими є моделі *Adjective + Noun* (прикметник + іменник) та *Noun₁ + Noun₂* (іменник₁ + іменник₂). У першому випадку іменник позначає родові поняття, а прикметник конкретизує його ознаку: *aortic valve* (аортальний клапан), *infectious endocarditis* (інфекційний ендокардит), *cardiac output* (серцевий викид).

У моделях другого типу один іменник виражає загальне поняття, а інший уточнює його за ознакою або належністю: *heart failure* (серцева недостатність), *heart hypertrophy* (гіпертрофія серця), *valve replacement* (заміна клапана), *artery stenosis* (стеноз артерії).

Три- та **багатокомпонентні терміни-словосполучення** зазвичай формуються шляхом ускладнення двокомпонентних конструкцій через додавання уточнювальних прикметників або іменників, що забезпечує більшу конкретизацію поняття, наприклад: *coronary artery disease* (коронарна хвороба артерій), *congenital heart defect* (вроджена вада серця), *minimally invasive cardiac surgery* (малоінвазивна кардіохірургія), *coronary artery bypass graft* (аортокоронарний шунт), *left ventricular assist device* (пристрій допоміжної підтримки лівого шлуночка).

За В. М. Лейчиком, терміни-словосполучення поділяють на стійкі та формально розкладні. Стійким притаманна семантична цілісність, коли значення всієї одиниці частково мотивоване її компонентами, наприклад: *cardiac tamponade* (тампонада серця), *mitral stenosis* (мітральний стеноз), *aortic regurgitation* (аортальна регургітація), *tricuspid valve prolapse* (пролапс тристулкового клапана). Натомість формально розкладні терміни зберігають відносну самостійність компонентів: *acute right ventricular failure* (гостра правощлуночкова недостатність), *total anomalous pulmonary venous return* (повний аномальний дренаж легеневих вен), *severe calcific aortic stenosis* (тяжкий кальцифікуючий аортальний стеноз), *postoperative cardiac rhythm disturbances* (післяопераційні порушення серцевого ритму).

Переклад складних термінів передбачає два взаємопов'язані етапи: аналітичний та синтетичний. На аналітичному етапі визначають структуру терміна та перекладають його окремі компоненти, де надзвичайно важливим є правильне виокремлення компонентів терміна, оскільки ними можуть бути як окремі слова, так і цілі словосполучення, що входять до його складу. Крім того, необхідно також встановити семантичні зв'язки між компонентами та головним словом терміна, адже саме ці відношення визначають порядок і

спосіб перекладу. Синтетичний етап полягає в об'єднанні перекладених складників відповідно до виявлених смислових зв'язків і формуванні остаточного варіанта перекладу.

Аналіз більш ніж 200 прикладів українського перекладу медико-клінічної спеціалізованої термінології в галузі кардіохірургії дав змогу встановити характерні особливості їх відтворення.

Терміни, утворені за моделлю **N₁ + N₂ (іменник₁ + іменник₂)**, перекладають переважно такими способами:

1) складним терміном, у якому відповідник першого іменника переданий формою родового відмінка після головного слова: *coronary occlusion* (оклюзія коронарної артерії), *heart sarcoma* (саркома серця), *valve stenosis* (стеноз клапана);

2) складним терміном, де відповідник першого іменника корелює з прикметником: *stent implantation* (стентна імплантація), *dobutamine test* (добутаміновий тест), *balloon angioplasty* (балонна ангіопластика), *catheter ablation* (катетерна абляція), *laser angioplasty* (лазерна ангіопластика).

Терміни, побудовані за моделлю **Adj + N (прикметник + іменник)**, можуть бути перекладені так:

1) словосполученням, у якому означення передане іменником: *aortic atresia* (атрезія аорти), *aortic aneurism* (аневризма аорти), *mitral regurgitation* (регургітація мітрального клапана), *pulmonary stenosis* (стеноз легеневої артерії);

2) повним структурним відповідником: *septic endocarditis* (септичний ендокардит), *undercardial defect* (підсерцева вада), *midsystolic murmur* (мезосистолічний шум), *ischemic cardiomyopathy* (ішемічна кардіоміопатія).

Терміни, утворені за моделлю **N₁ + N₂ + N₃ (іменник₁ + іменник₂ + іменник₃)**, відтворені такими способами:

1) складним терміном, де один із компонентів переданий прикметником: *cardiac output measurement* (вимірювання серцевого викиду), *heart rhythm disorder* (порушення серцевого ритму), *heart valve disease* (захворювання серцевого клапана), *coronary artery stenosis* (стеноз коронарної артерії);

2) повним структурним відповідником: *heart valve replacement* (заміна клапана серця), *aorta wall plasty* (пластика стінок аорти), *coronary artery bypass* (шунтування коронарної артерії), *left ventricle hypertrophy* (гіпертрофія лівого шлуночка).

Зазначимо, що п'ять двоконпонентних термінів були представлені епонімами – назвами, що утворені від власних імен лікарів, учених, дослідників та винахідників. У досліджуваному матеріалі терміни-епоніми вжиті на позначення: синдромів – *Lutembacher's syndrome* (синдром Лютембахера), *Eisenmenger's syndrome* (синдром Ейзенменгера), кардіохірургічних операцій – *Ross procedure* (операція Роса), *Jatene procedure* (операція Жатене), анатомічних понять – *Purkinje fibers* (волокна Пуркінє).

Висновки і перспективи. У результаті проведеного аналізу встановлено, що англomовна кардіохірургічна термінологія представлена значною кількістю багатоконпонентних термінів, утворених синтаксичним способом. Найбільш продуктивними є моделі **Adj + N**, **N₁ + N₂** та **N₁ + N₂ + N₃**, які забезпечують точну номінацію спеціалізованих понять шляхом послідовної конкретизації родового значення. Виявлено, що багатоконпонентні терміни формуються переважно шляхом ускладнення двоконпонентних конструкцій через додавання уточнювальних елементів.

У процесі аналізу синтаксичних моделей утворення кардіохірургічних термінів, їхньої семантики та особливостей перекладу опрацьовано фактичний матеріал обсягом 210 кардіохірургічних термінів, із яких 77 одиниць (37 %) утворені синтаксичним способом, що свідчить про його високу продуктивність у термінології кардіохірургії.

Найпоширенішими способами перекладу є передавання залежного компонента родовим відмінком, трансформація одного з компонентів у прикметник, а також використання повних структурних відповідників.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні корпусу кардіохірургічних термінів, аналізі багатоконпонентних конструкцій інших структурних

типів, дослідженні перекладацьких трансформацій у фахових медичних текстах, а також у вивченні когнітивних і функціональних особливостей англомовної кардіохірургічної термінології.

Список використаної літератури

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад : навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
2. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 361 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : посібник. Вид. 5-те, випр. Вінниця : Нова книга, 2018. 656 с.
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : Інкос, 2002. 317 с.
5. Козоріз І. С., Куцак А. Ю. Англійська медична термінологія та її функціонування в текстах різних стилів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Т. 4. С. 52–54.
6. Попович Ю. В., Бялик В. Д. Поняття термінології та терміносистеми в сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31(70). № 2. Ч. 2. С. 206–211.
7. Zalipska I. Ya. Contemporary medical terminology: the problem of the thematic classification. *Studia Linguistica*. 2020. Vol. 17. P. 61–74.

References

1. Bilozerska, L. P., Voznenko, N. V., & Radetska, S. V. (2010). Terminolohiia ta pereklad [Terminology and translation]: navch. posibnyk dlia studentiv filolohichnoho napriamu pidhotovky. Vinnytsia: Nova Knyha, 232 (in Ukr.).
2. Vakulenko, M. O. (2015). Ukrainiska terminolohiia: kompleksnyi linhvistychnyi analiz [Ukrainian terminology: A comprehensive linguistic analysis]: monohrafiia. Ivano-Frankivsk: Foliyant, 361 (in Ukr.).
3. Karaban, V. I. (2018). Pereklad anhlitskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical, lexical, terminological and stylistic problems]: posibnyk (5th ed.). Vinnytsia: Nova Knyha, 656 (in Ukr.).
4. Kovalenko, A. Ya. (2002). Zahalnyi kurs naukovo-tekhnichnoho perekladu [General course of scientific and technical translation]. Kyiv: Inkos, 317 (in Ukr.).
5. Kozoriz, I. S., & Kutsak, A. Yu. (2018). Anhlitska medychna terminolohiia ta yii funktsionuvannia v tekstakh riznykh styliv [English medical terminology and its functioning in texts of different styles]. In: *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology], 37(4), 52–54 (in Ukr.).
6. Popovych, Yu. V., & Bialyk, V. D. (2020). Poniattia terminolohii ta terminosystemy v suchasni linhvistytsi [The concept of terminology and terminological system in modern Linguistics]. In: *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii* [Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Social Communications], 31(70), No. 2, pt. 2, 206–211. (in Ukr.).
7. Zalipska, I. Ya. (2020). Contemporary medical terminology: The problem of the thematic classification. In: *Studia Linguistica*, 17, 61–74 (in Eng.).

PECULIARITIES OF FORMATION AND TRANSLATION OF ENGLISH MULTICOMPONENT CARDIAC SURGERY TERMS

*Hanna Leshchenko, Doctor of Philology, Professor,
Head of the Department of Applied Linguistics and Translation,
Cherkasy State Technological University
(Cherkasy, Ukraine)*

e-mail: h.leshchenko@chdtu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5316-0628>

Abstract. Introduction. *The rapid development of cardiac surgery and the dominance of English in international medical communication have led to the active formation of complex multicomponent terms that require accurate linguistic description and standardized translation. The structural complexity of such terminological units and variability of their Ukrainian equivalents create difficulties in professional communication and translation practice. Therefore, the analysis of multicomponent cardiac surgery terminology and its translation strategies remains relevant for modern terminology studies and medical translation.*

Purpose. The purpose of the research is to identify structural and semantic features of English multicomponent cardiac surgery terms, determine productive syntactic models of their formation, and analyze the main ways of their translation into Ukrainian.

Methods. The study is based on structural-semantic analysis, word-formation analysis, descriptive and comparative methods, as well as quantitative analysis. The material of the research includes 210 English cardiac surgery terms selected by continuous sampling from Dorland's Illustrated Medical Dictionary and specialized medical sources.

Results. The analysis demonstrates that multicomponent terms constitute a significant part of cardiac surgery terminology and are mainly formed syntactically. The most productive models are Adj + N, $N_1 + N_2$, and $N_1 + N_2 + N_3$, which allow gradual specification of the generic concept by adding attributive components. Multicomponent terms are formed by expanding two-component constructions through additional modifiers expressed by adjectives or nouns. The study shows that such terms can function as semantically integral units or as formally divisible combinations. Translation analysis indicates that rendering of multicomponent cardiac surgery terms is carried out through analytical and synthetic stages. The most common translation techniques include genitive constructions, transformation of nominal modifiers into adjectives, and use of full structural equivalents. Quantitative analysis reveals that 77 units (37 %) of the analyzed material are formed syntactically, which confirms the high productivity of multicomponent terminological word combinations in cardiac surgery terminology.

Originality. The research provides a systematic analysis of English multicomponent cardiac surgery terms, identifies productive structural models, and determines typical translation strategies into Ukrainian, which have not been comprehensively described in previous linguistic studies.

Conclusion. Multicomponent cardiac surgery terms represent a productive and structurally complex layer of medical terminology. Their formation is primarily based on syntactic models that ensure semantic precision and terminological specificity. Translation of such terms requires consideration of structural relations between components and application of appropriate grammatical transformations. The obtained results contribute to the standardization of cardiac surgery terminology and improve translation accuracy in medical discourse. Further research may focus on expanding the corpus of terms, analyzing other structural models, and investigating functional features of cardiac surgery terminology in professional texts.

Key words: cardiac surgery terminology, multicomponent terms, medical terminology, term formation, translation of terms, syntactic models, English medical terminology.

Надійшла до редакції: 12.08.2025

Прийнято до друку: 26.09.2025